

MORGENBLADET

Ikke for tidlig med Kina-pris

Av Av Stein Tønnesson

Nobelprisen

Julie Wilhelmsens innlegg i forrige ukes Morgenbladet var et fint forsvar for at Nobels fredspris gikk til Liu Xiaobo. For å fremme respekt for menneskerettigheter er det viktig med press og påvirkning både nedenfra, utenfra og innenfra et regime. Helst samtidig.

At vi er i dialog må aldri få oss til å tie stille eller unnlate å gi priser til dem som fengsles for sine meningers skyld. At vi ønsker å markere oss klart og tydelig må aldri avholde oss fra å inngå i dialog med representanter for et autoritært regime. Størst mulighet for gjennombrudd er det når krefter i regimet selv arbeider for reform. I Kina er det folk som gjør det – høyt oppe i systemet. Det er liten tvil om at den strenge dommen mot Liu Xiaobo i desember i fjor var kontroversiell også inne i Kinas Kommunistiske Parti. Statsminister Wen Jiabao, nr. 3 i partiet, har i flere år tatt til orde for mer ytringsfrihet og mer demokrati, særlig indre partidemokrati. Han fremhever storbyen Shenzhens forsøk på å utprøve demokratiske reformer, særlig ved å tillate uavhengige, ikke-statlige organisasjoner.

I oppspillet til det viktige møtet i partiets sentralkomité som ble avsluttet mandag denne uken, snakket statsministeren i flere taler og intervjuer om betydningen av åpenhet og demokrati. Som ventet ga det ikke noe gjennombrudd på møtet. Flertallet i partiets politbyrå ser ut til å frykte at demokratisering skal gi kaos. Sentralkomiteen konsentrerte seg om Kinas nye femårsplan, om å ekskludere en korrupt atomkraftsjef og bekrefte at Xi Jinping ligger an til å overta etter Hu Jintao som partileder i 2012. I det lange kommunikeet fra sentralkomitémøtet står det derfor bare én kort og nokså kryptisk setning om demokrati, der det hevdes at partiet gjennom sin ledende rolle vil sikre at folket er landets herrer og at landet blir styrt i overensstemmelse med loven mens «sosialistisk demokrati blir utviklet».

Kommunikeet er ellers opptatt av å fremme vitenskapelig utvikling, rettstenkning, fred, åpenhet i forhold til resten av verden og Kinas globale ansvar. Vel og bra, men ikke nok. Partiet vil før eller senere måtte slakke på kontrollen. Ønsket om større frihet blant unge bloggere, journalister og studenter er til å ta og føle på. Ingen vet

det bedre enn sensuren. Reformen vil presse seg frem, og den fremtidige løslatelsen av nobelprisvinneren Liu Xiabo kan bli en viktig symbolsak.

Derfor kan jeg ikke forstå at Julie Wilhelmsen avslutter sin ellers så fine kronikk med å antyde at prisen kom for tidlig. Den gikk rett inn i en viktig politisk prosess og skapte økt oppmerksomhet om behovet for kinesisk demokrati både internasjonalt og i Kina selv – sensuren til tross. Så får det heller bli Russlands tur neste gang.

Stein Tønnesson
Fredsforsker

Publisert 22. oktober 2010